

Gespreksnotitie Paardenwelzijn – visie Dr. Ir. Kathalijne Visser-Riedstra, deskundige paardenwelzijn, Animal Sciences Group van Wageningen UR.

Ten behoeve van het rondetafelgesprek voor de landbouwwoordvoerders van alle Tweede Kamerfracties georganiseerd door de Partij voor de Dieren, d.d. 30 maart 2009.

Paardenwelzijn draait om beleving

Het welzijn van een paard wordt bepaald (1) door de mate waarin het dier in staat is om natuurlijk gedrag uit te voeren, en (2) door de gezondheidstoestand van het dier. Voor het welzijn is uiteindelijk van belang hoe deze twee aspecten van invloed zijn op de beleving van het paard. Deze beleving speelt zich af in het dier, en de meest betrouwbare informatie over de welzijnstoestand van paarden wordt dan ook verkregen op basis van waarnemingen aan het dier zelf. Daarbij is het essentieel dat er goed naar het paard gekeken wordt, en dat het gedrag op een deskundige wijze wordt geïnterpreteerd tegen het licht van soorteigen gedrag van paarden. In het onderzoek wordt dan ook gewerkt aan het ontwikkelen van *dierkenmerken* waarbij het gezamenlijke effect van management, voeding, huisvesting valt af te lezen aan het dier. Daarnaast worden ook nog steeds de *omgevingskenmerken* die van invloed kunnen zijn op het dier in kaart gebracht. Voor de interpretatie van de beleving is verder kennis nodig van het natuurlijk gedrag en van de behoeften van paarden. De natuurlijke behoeften zijn voornamelijk terug te voeren naar behoeften aan sociaal gedrag, beweging en foerageren.

In de huidige paardenhouderij worden de keuzes voor huisvesting, voeding, sociaal contact, beweging etc. niet door de paarden zelf gemaakt, maar bepaald door de wensen en mogelijkheden van de houder. In de praktijk betekent dit voor het paard veelal een beperking van de mate waarin natuurlijke behoeften kunnen worden bevredigd. Het paard zal zich dus moeten aanpassen aan de omstandigheden. In bepaalde situaties en/of voor bepaalde paarden is de motivatie om het natuurlijke gedrag (zoals sociaal contact, bewegen, foerageren) uit te voeren echter zo sterk dat wanneer ze daarin gefrustreerd worden, ze afwijkend gedrag ontwikkelen.

Natuurlijke behoeften

Ondanks een strenge selectie tegen "wildheid" zijn de basisbehoeften van het paard nauwelijks veranderd. In het wild is het paard het grootste deel van de dag bezig met het verzamelen van voedsel. Paarden hebben een zeer uitgebreid maagdarm stelsel dat ze in staat stelt ruwe, structuurrijke, suikerarme grassen te verteren. Paarden in het wild vasten nooit langer dan 2-4 uur en foerageren 16-18 uur. Een paard in de Nederlandse paardenhouderij heeft nog steeds de behoefte om een groot deel van zijn tijd te foerageren om daarbij al lopend vezelrijk ruwvoer op te nemen. Maar bovenal heeft het nog steeds de behoefte om een groot deel van het etmaal tussen soortgenoten door te brengen.

Aandachtspunten voor de paardenhouderij:

De Sectorraad Paarden heeft in 2009 een Plan van Aanpak geschreven ter verbetering van paardenwelzijn dat wordt gedragen door alle aangesloten organisaties. Dit draagvlak is een vereiste om verder te werken aan bewustwording en ook concrete acties te ondernemen. In dit Plan van Aanpak wordt onder andere

ingegaan op de verschillende thema's die door de minister zijn aangegeven, m.n. huisvesting, voeding, trainingsmethoden en transport. Bij elk van de thema's is beschreven wat de natuurlijke behoeften van het paard zijn en wat een globaal streefbeeld is, in de meeste gevallen ontbreken echter de actiepunten en stimuleringsmaatregelen die zullen moeten leiden tot het behalen van dat streefbeeld.

Vanuit het onderzoek kan worden aangegeven welke punten aandacht behoeven om welzijnsverbeteringen te creëren, maar de realiteit van de praktijk moet uitwijzen of deze 'wensen van het paard' ook in de moderne paardenhouderij voor het paard de meest optimale omstandigheden zijn. Bijvoorbeeld: beredeneerd vanuit het paard zouden alle paarden in groepshuisvesting moeten staan; echter in de praktijk, waar we te maken hebben met (snel) wisselende groepen van paarden, zeer beperkte ruimte, en paarden die niet meer gewend zijn van jongs af aan in groepen te leven, levert dit voor veel paarden (te) grote risico's op.

Aandachtspunten voor de paardenhouderij die in het kader van de voorziening in natuurlijke behoefte een belangrijke rol zouden moeten spelen zijn:

- Dagelijks vrije beweging
- Voldoende mogelijkheden voor sociaal contact
- Stalklimaat en stalinrichting
- Structuurrijk ruwvoer en voldoende foerageermogelijkheden

Onderzoeksagenda

Eén van de instrumenten die ingezet zou kunnen worden in het verbeteren van paardenwelzijn in Nederland is kennis verspreiding. De zeer diverse groep van paardenliefhebbers wordt gekenmerkt door een aantal aspecten, te weten: hun houding ten opzicht van paardenwelzijn, hun behoefte aan informatie, hun manier van zoeken naar de juiste informatie, hun eigen kennisniveau en ook hun eigen praktijk(ervaringen). Op basis van deze kenmerken zijn paardenliefhebbers onder te verdelen in een beperkt aantal groepen. Daarnaast valt onderscheid te maken tussen paardenliefhebbers die zijn aangesloten bij een organisatie en paardenliefhebbers die dat niet zijn. Voor elk van deze verschillende doelgroepen in de paardenhouderij moet gezocht worden naar het meest aansprekende kanaal en de meest aansprekende manier om de juiste kennis door te laten stromen.

Ook het ontbreken van recente kengetallen van tijdsbesteding van paarden in de huidige paardenhouderij en het gebrek aan een betrouwbaar overzicht van welzijnsproblemen in de Nederlandse paardenhouderij maakt bewustwording en verbetering lastig. Daar dit hoge prioriteit heeft wordt daar op dit moment door WUR-ASG, in samenwerking met verschillende partijen, waaronder UU-FD en de sector, onderzoek naar verricht. Er wordt een welzijnsmonitor voor de paardenhouderij ontwikkeld waarin naast omgevingskenmerken ook dierkenmerken worden opgenomen. In een ander onderzoek wordt de tijdsbesteding van paarden in Nederland in kaart gebracht.

25 maart 2009